

Aeg puhata ja lihtsalt olla

Aasta kauneimad pühad lubavad end tänavu pikalt ja põhjalikult nautida. Just aeg on kaasaegse inimese suurim luksusasi, mida pühade puhul võiks oma lähedastele, kuid ka teistele inimestele heldemini kinkida.

Samas ei maksa unustada ka iseennast. Loodetavasti jõuate õhtusöökide, jõulupidude ja külaskäikude kõrval leida aega ka veidi laisk olla. Hämarad päevad on parim aeg koos raamatuga diivanil pikutamiseks või vana-de filmide vaatamiseks.

Leidke aega aastale tagasi mõelda ja tehtu eest end kiita. Kindlasti pole seda sugugi vähe, millega aasta jooksul hakkama saite.

Ka Targu Talita on püüdnud igal nädalal anda endast parima. Oleme selle aasta jooksul lugejateni toonud 52 numbrit nõuannete ja muu tarviliku lugemisega. Koos lugejatega katsetasime uusi hoidiseretsepte ja korraldasime hoidisekursi, proovisime parimaid veine koduveinikonkursil, jagasime lugejate huvitavaid ideid ja mustreid isevärki sokkide kudumiseks ning otsisime vastu-seid teie küsimuste.

Pühadenädal puhkuseks, ja alustame koos jälle uut aastaringi, nautides jõuludest jõuludeni korduvate tööde ja askelduste turvalist rutiini.

Rahulikke jõulupühi kõigile!

JANA
RAND

Kuidas ravida viljapuu-tüvevähki?

REPRO

Kas on rohtu, millega saaks õunapuul tüvevähki ravida, või ei saagi seda teha? Kui seda haigust annab arstida, siis kuidas?

Vastab

VÄINO PALLUM

Kui haigus pole kaua puud kahjustanud, võib vähihaavandiga puu hea hoolduse ja õigeaegse ravi korral püsida eluvõimelisena ja normaalse saagianniga veel palju aastaid.

Viljapuu-tüvevähk kahjustab õuna- ja pirnipuid, kuid seda haigust esineb ka paplil, saarel, vahtl, jalakal ja pihlakal.

Õunapuul tüvel, suurematel okstel ja võraharude hargnemiskohtadel võib näha mitmesuguse kuju ja suurusega vallitaoliselt puhetunud servadega haavandeid. Need on kas lahtised (avavähk) või kallusega kattunud – kinnised (umbvähk).

Avavähi korral on puu koor haavandi keskelt hävinud ja mustjaspruun puit paljastunud. Esialgu, kui haavand on veel väike, püüab haava servades vohav kallus seda kinni kasvatada. Nii tekibki väiksema või suurema komuna umbvähk.

Kui haigust tekitab seen on suutnud tungida sügavale puukoosse, ei ole kinnikasvamine enam võimalik.

Vähihaavanditel ja selle servades kuivanud koore pragudes on kevadel ja sügisel näha nõõpnõelapea suuruseid tumepunaseid patogeeni (*Nectria galligena*) viljakehi, milles arenevad kohtosed. Patogeeni seeneniidistik talvitub ning areneb haiguslaikudel puidus ja kooses.

Seeneniidistikul moodustuvad suvel kreemikad lülieospadjandid. Seene lülieosjargu nimi on *Cylindrocarpon heteronema*. Lülieosed kanduvad edasi vihmapiiskade, tuule ja putukate kaasabil. Pahategija siseneb puusse külmaavigastuste, mehaaniliste vigastuste ja ravimata lõikehaavade kaudu.

Enamasti nakatuvad kandeealised õunapuud. Kergemini haigestuvad halvasti hooldatud, liiga ti-

heda võraga puud ja eeskätt liigniiskel, savikal või happelisel kasvupinnasel.

Tüvevähile on vastuvõtlikud 'Valge klaarõun', 'Liivi kuldrenett', 'Suislepp'. Enamik uuemaid sorte on suhteliselt haiguskindlad.

Rohkete tüvehaavanditega kidurakasvuline nigela saagiga puu on õigem välja juurida ja ära põletada, et vähendada haiguse leviku võimalusi.

Vähem kahjustatud puude puhul lõigake vähihaavandid tüvelt ja suurematelt okstelt välja varakevadel. Lõigates haarake kaasa paari cm paksuselt tervet puitu. Sügavamad haavandid puhastage peitli abil raiudes. Väiksemad nakatunud oksad lõigake maha vähemalt 15 cm kauguselt, altpool haavandit, ja põletage.

Lõikehaavad desinfitseerige Effectori, Chorus 59 WG või vaskoksiidkloriidiga ja seejärel katke pookevaha või aiandusliku peitsiga.

Viljapuid lõigake kuiva ilmaga, harvendage õunapuid igal aastal mõõdukalt. Samuti vältige aiapiirdel kasvatat jalakat, paplit, saart ja pihlakat, sest need võivad olla esmased nakkusalikad.

Väetage viljapuid orgaanilise ja mineraalväetistega tasakaalustatult ning vältige lämmastikuliiga. Mullaharimisel parandage kasvu-tingimusi (reguleerige mullaniiskust, parandage savipinnast ja vajadusel kasutage lubiväetist).

Tüvevähist hoiduda aitavad ka kärntõve ja puuviljamädaniku vastu kasutatavad pritsimised, kui lahust hoolikalt suunata tüve hargnemiskohta, nii et see korralikult märguks.